

Η νευροβιολογία της απιστίας

Γιώργος Αρ. Αλεβιζόπουλος
Καθηγητής Ψυχιατρικής, ΕΚΠΑ,
Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική
ΓΟΝΚ «Οι Άγιοι Ανάργυροι»

Information disclosure statement

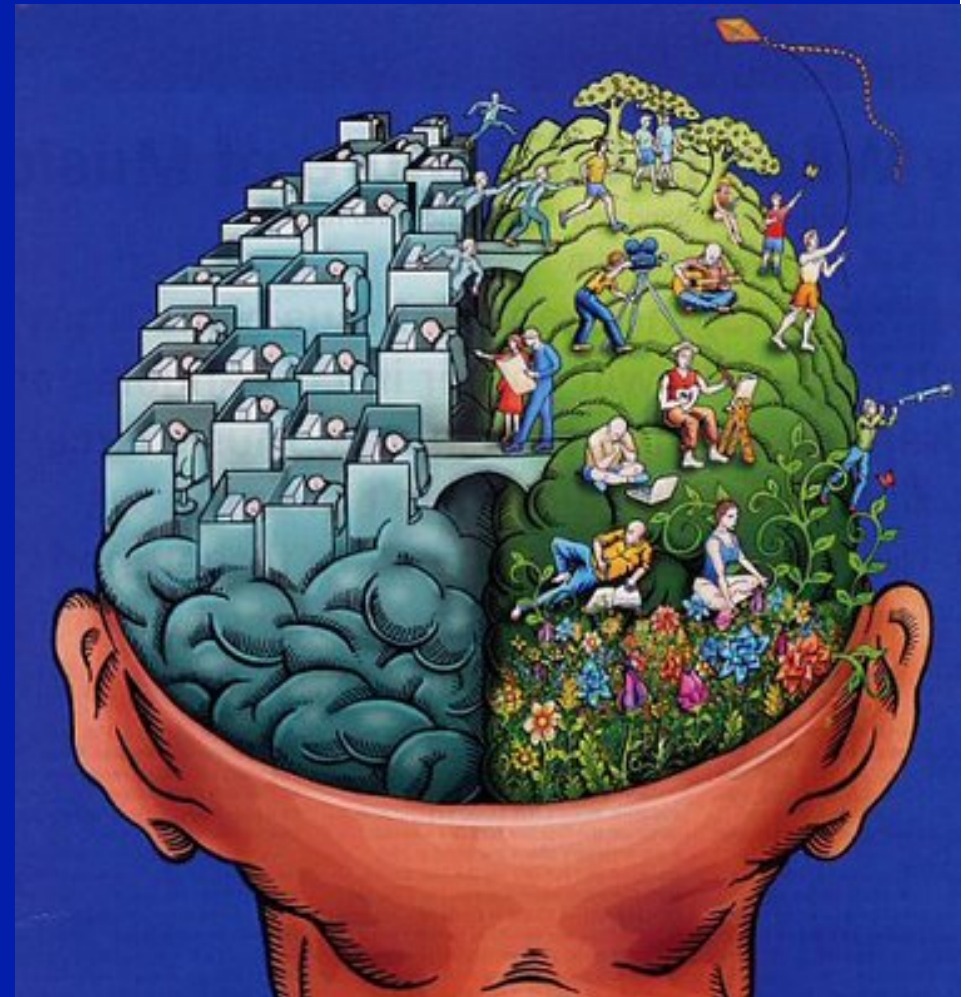
- I have served as researcher/speaker/scientific advisor for
 - Ministry of Health (GR)
 - Ministry of Justice (GR)
 - National Drug Organization (GR)
 - WAPR
 - WHO
 - AstraZeneca
 - Eli Lilly
 - Galenica
 - Genesis
 - Johnson & Johnson
 - Organon
 - Pfizer
 - Vianex

Μια μικρή ιστορία

- Ο George Orwell σχολίαζε : Οι άγιοι πρέπει πάντοτε να θεωρούνται ένοχοι μέχρι να αποδειχθούν αθώοι. Για όλους τους υπολοίπους εμάς μια λίγο-ως πολύ ανθρώπινη καλοσύνη είναι επαρκής

Πως επιλέγουμε τα άτομα που μας έλκουν

- Απαιτείται χρόνος από 1,5-4 λεπτά
 - 55% γλώσσα του σώματος
 - 38% τόνος και ρυθμός λόγου
 - 7% περιεχόμενο του λόγου

Ηθική και εγκέφαλος

- Ο άνθρωπος πρέπει να γνωρίζει ότι από τον εγκέφαλο και μόνον από τον εγκέφαλο προέρχονται οι ηδονές, οι χαρές, το γέλιο και τα αστεία, καθώς και λύπες, ο πόνος, η θλίψη και τα δάκρυα... Με αυτόν σκεπτόμαστε, βλέπουμε, ακούμε και διαχωρίζουμε το άσχημο από το όμορφο, το καλό από το κακό, το ευχάριστο από το δυσάρεστο. Μας κάνει τρελούς και παραληρητικούς, μας εμπνέει το φόβο, φέρνει την αϋπνία τη ντροπή και το άγχος... γι' αυτούς τους λόγους είναι το ισχυρότερο όργανο στο ανθρώπινο σώμα... Ιπποκράτης «Η ιερή νόσος»

Τι είναι η απιστία

- Αποτελεί ένα εύρος συμπεριφορών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται μια σειρά δραστηριοτήτων, όπως:
 - Παράλληλη σχέση
 - Εξωσυζυγική σχέση
 - Σεξουαλικές δραστηριότητες (ερωτικά φιλία, συνουσία, κ.α.)
 - Συναισθηματική επαφή πέραν της φιλίας
 - Πορνογραφία
 - Διαδικτυακές σχέσεις
 - Ρομαντικές σχέσεις κ.ο.κ.
- Εκτός της δεσμευτικής σχέσης ενός ατόμου με τον/την σύντροφό του
- Η απιστία μπορεί να είναι είτε αμιγώς σεξουαλικής (ερωτική συνεύρεση) είτε συναισθηματική (να αισθάνεται κάποιος ερωτευμένος) είτε ακόμη και να αισθάνεται κάποιος ένα συναισθηματικό δεσμό με κάποιος πέραν του συντρόφου του

Κατανόηση της απιστίας διαφορετικά από τα δύο φύλα

- Οι γυναίκες τείνουν να θεωρούν απιστία τη συναισθηματική εμπλοκή ακόμη και όταν δεν υπάρχει σεξουαλική δραστηριότητα
- Οι άνδρες αντίθετα θεωρούν τη σωματική επαφή το βασικό στοιχείο της απιστίας
 - Η βασική ερμηνεία σχετίζεται με την ασφαλή προέλευση των απογόνων

Απιστία και φύλα

- Οι Buss (1994) & Sprecher (1994) μελέτησαν τη στάση ανδρών και γυναικών σε 37 διαφορετικούς πολιτισμούς (10.000 ζευγάρια, 14.000 αδέσμευτα άτομα). Βασικοί παράγοντες επιλογής
 - Γυναίκες: Καλές οικονομικές προοπτικές, εργατικότητα στις 36 από τις 37 κοινωνίες. Η ευφυΐα αποτελεί υψηλό κριτήριο, η εμφάνιση είναι χαμηλά στη βαθμολογία
 - Άνδρες: Φυσική έλξη και στις 37, η ευφυΐα βαθμολογείται πολύ χαμηλά
- Οι άνδρες ενδιαφέρονται περισσότερο για ευκαιριακό σεξ, προτιμούν νεότερη σύντροφο και γίνονται πολύ περισσότερο ζηλότυποι σε περίπτωση απιστίας της γυναίκας. Αντίθετα οι γυναίκες προτιμούν μεγαλύτερους, σε ηλικία άνδρες, αντιδρούν λιγότερο στην απιστία, αλλά πολύ περισσότερο όταν υπάρχει συναισθηματική εμπλοκή του συντρόφου τους.

Απιστία και φύλα

- Η μελέτες του Buss έδειξαν ότι αυτές οι διαφορετικές αντιδράσεις είναι αποτέλεσμα των αναπαραγωγικών αναγκών κυρίως του ανδρικού φύλου. Αν και οι δυτικές κοινωνίες έχουν σημαντικά διαφοροποιηθεί. Εντούτοις η επιβεβαίωση της πατρότητας είναι πάντοτε αποτέλεσμα υπό αμφισβήτηση.

Στατιστική της απάτης

- 41% των εγγάμων έχει απατήσει
- 57% των ♂ και 54% των ♀ έχει απατήσει σε μια τουλάχιστον σχέση
- 22% των ♂ έχει απατήσει στο γάμο του
- 14% των ♀ έχει απατήσει στο γάμο του
- 36% με συνάδελφο
- 35% σε επαγγελματικό ταξίδι
- 2 χρόνια η μέση διάρκεια της παράλληλης σχέσης

Μονογαμία και εξέλιξη

- Ερπετά, αμφίβια, πουλιά είναι μονογαμικά. Τα θηλαστικά πολυγαμικά
- Τα πουλιά ανήκουν στα είδη που το ζευγάρι μένει μαζί για όλη του τη ζωή. Ένα τέτοιο είδος είναι ο γαλάζιος τρυποφράκτης. Ενώ το ζευγάρι μένει μαζί και μεγαλώνει τα νεογνά του, πρόσφατες ορνιθολογικές μελέτες έδειξαν ότι στις φωλιές ελέγχου υπήρχαν αυγά μέχρι και από 24 διαφορετικά αρσενικά, τα οποία μοιράζονταν τα προνόμια των γνησίων απογόνων του ζεύγους

Parus caeruleus

Πως ξεχωρίζουμε ποιον ή ποιαν αγαπάμε και είμαστε πιστοί

- Ο ρόλος της οξυτοκίνης και της αγγειοπρεσίνης (ADH αντιδιουρητική ορμόνη):
 - Στο θηλυκό, όταν κινητοποιηθεί η διαδικασία της έλξης παράγεται μια ορμόνη η οξυτοκίνη, της οποίας η δράση πιστοποιεί ότι ο σύντροφος είναι σημαντικός. Η ίδια ορμόνη είναι αυτή που ορίζει το στενό δεσμό μητέρας παιδιού.
 - Στο αρσενικό παράγεται αντίστοιχα η αγγειοπρεσίνη. Όταν συμβεί αυτό το αρσενικό γίνεται κτητικό και ζηλότυπο.
 - Η διαδικασία αυτή είναι κοινή και στα μονογαμικά και στα πολυγαμικά θηλαστικά.
 - Η διαφορά έγκειται στο διαφορετικά σημεία του εγκεφάλου που δρουν οι ορμόνες αυτές.

Με ποιο τρόπο το κύτταρο καθορίζει τη συμπεριφορά;

Διαφορετικές συμπεριφορές στα ίδια ζώα

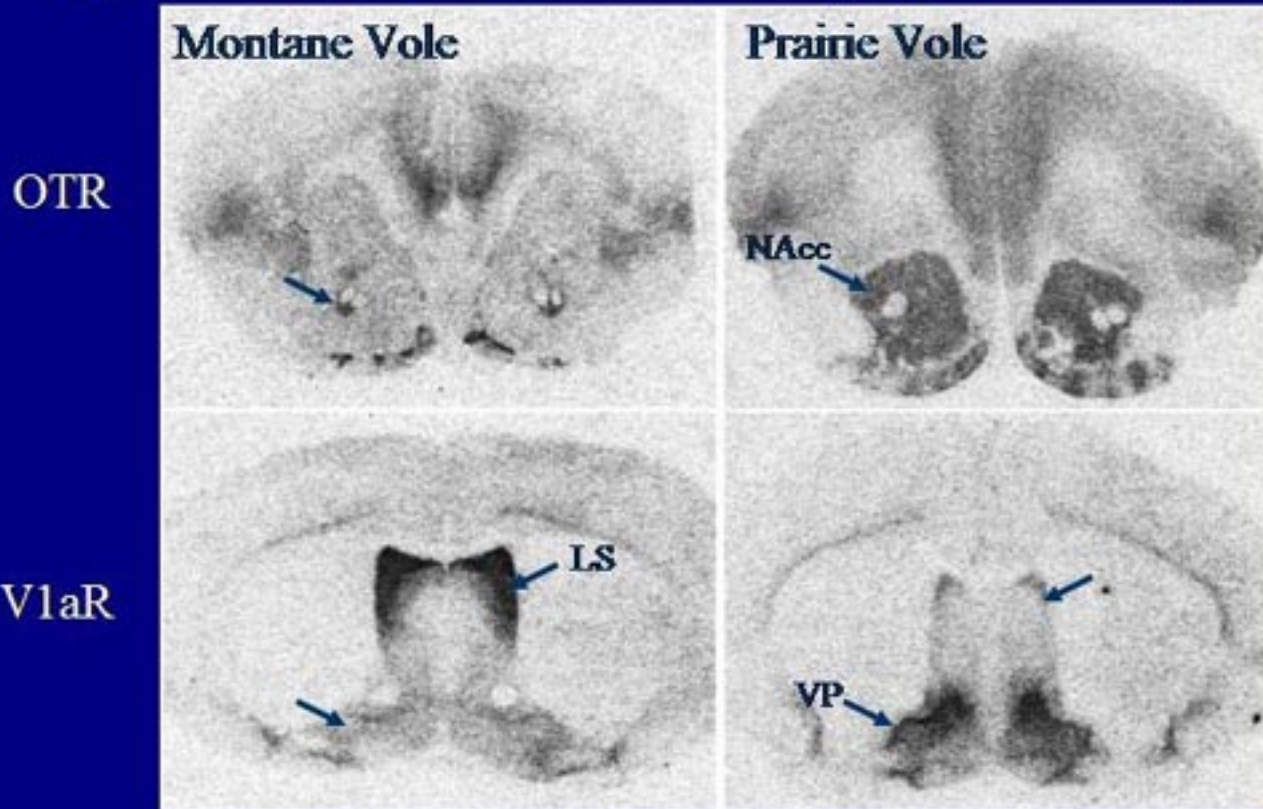

Αρουραίος των λιβαδιών
Μονογαμικός

Αρουραίος των βουνών
Πολυγαμικός

Species Differences in Neuropeptide Receptors

Πυκνότητα υποδοχέων οξυτοκίνης και ADH

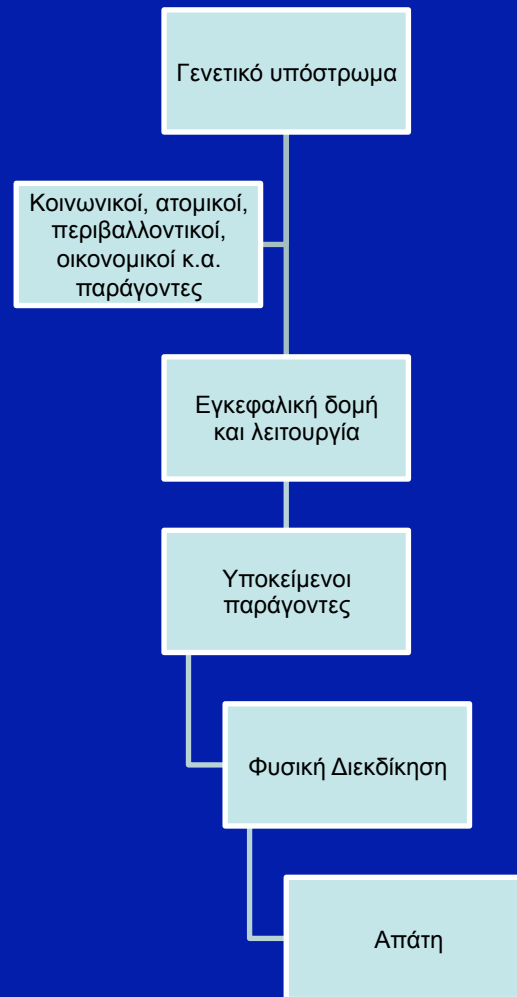

Random mutations in the length of the microsatellite DNA regions modify vole social behavior

Δορυφορικό DNA και ισχυρός δεσμός

Species	Microsatellite DNA	Vasopressin Receptor Gene	Social Behavior
Prairie Voles			
Montane Voles			
Chimpanzees			
Bonobos			
Humans			

Συσχέτιση ανάμεσα στους νευροβιολογικούς και κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς, ευκαιριακούς παράγοντες

Σεξουαλική βία

Caravaggio Judith Beheading Holofernes

Μύθος:

Ο όρος σεξουαλική βία αφορά το βιασμό
και την σεξουαλική κακοποίηση παιδιού

Βιασμός σε ραντεβού

Σεξουαλική επίθεση

Πορνεία

Συζυγική κακοποίηση

Έγκλημα μίσους

Κακοποίηση παιδιού

Επιδειξιμανία

**Δεδομένο: Η σεξουαλική βία
είναι ένα περίπλοκο
πολυπαραγοντικό
πρόβλημα.**

Παιδική πορνογραφία

Εκμετάλλευση

Διακίνηση ανθρώπων

Αιμομιξία

Βιασμός

Παρακολούθηση

Διαδικτυακά
εγκλήματα

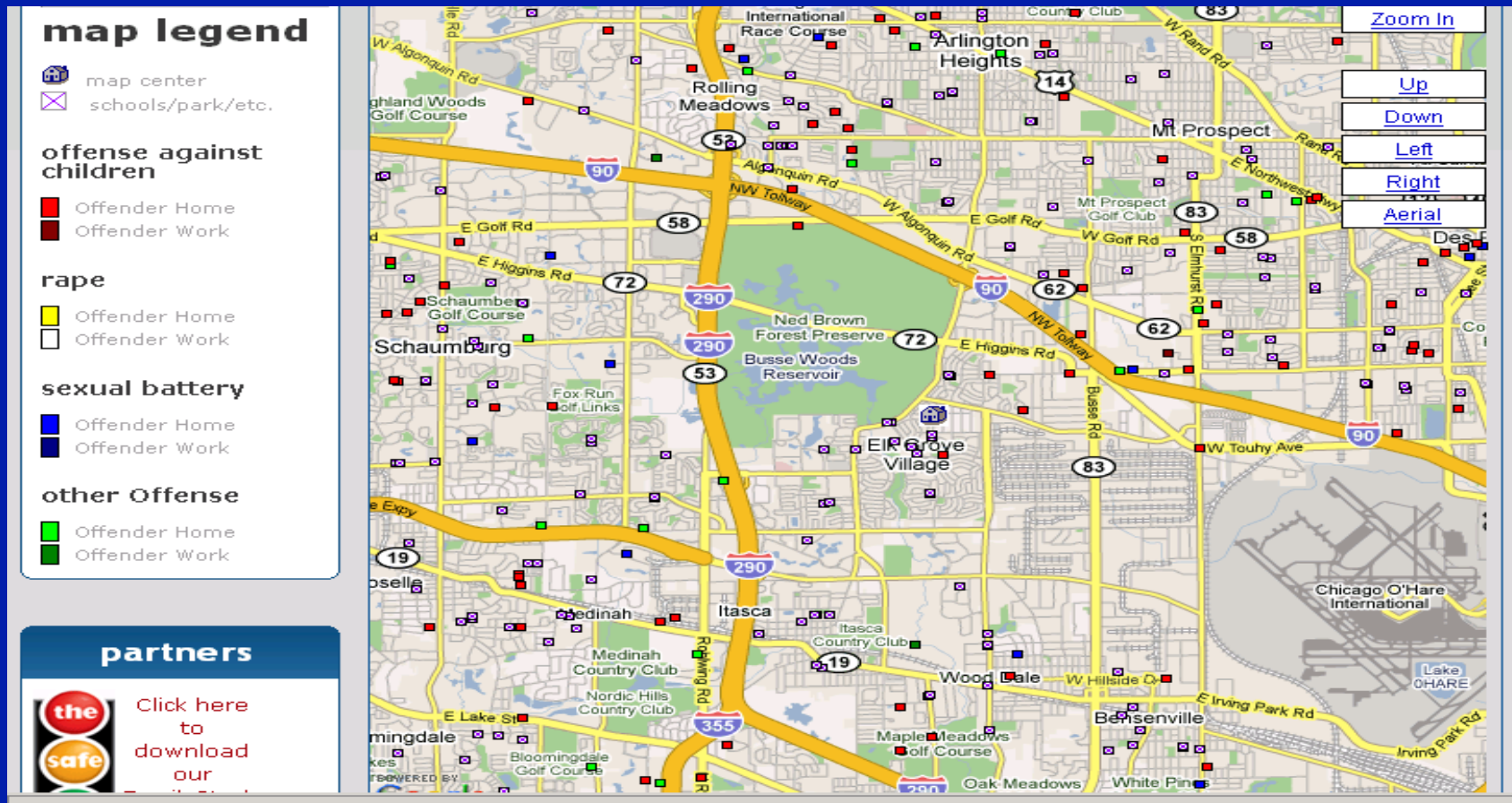
Σεξουαλική
παρενόχληση

Οργανωμένος
βιασμός

Ηδονοβλεψία

Μύθος:
Δεν υπάρχει σεξουαλική βία στην
περιοχή μου.

Sexual violence affects *all* communities.

Ποιος είναι σε μέγιστο κίνδυνο σεξουαλικής βίας

- Τα περισσότερα παιδιά κακοποιούνται από ανθρώπους που γνωρίζουν και εμπιστεύονται.
- >50% ο δράστης είναι έφηβος.
- Παιδιά με χαλαρούς οικογενειακούς δεσμούς, χαμηλό εισόδημα και λίγους φίλους.
- Παιδιά με σεξουαλικά επιθετικούς φίλους, με εμπειρία κακοποίησης και χρήση οινόπνεύματος.

Τι μπορούμε να κάνουμε;

18 μηνών–3 ετών

- Μαθαίνουμε στο παιδί ποια είναι το ιδιωτικά σημεία του σώματός του.
- Γνωρίζουμε καλά τους ενήλικες που συναναστρέφονται τα παιδιά.

3–5 χρονών

- Επανεπιβεβαιώνουμε τα ιδιωτικά μέρη.
- Ζητούμε βοήθεια.
- Δίνουμε απλές απαντήσεις.

5–8 Χρονών

- Μαθαίνουμε το παιδί να σέβεται τα ιδιωτικά σημεία του σώματος των άλλων.
- Μαθαίνουμε το παιδί σε ποιόν μπορεί να μιλήσει με ασφάλεια αν κάποιος το κάνει να νοιώσει άβολα.
- Ακούμε όταν το παιδί θέλει να πει κάτι.

8–12 χρονών

- Αναδεικνύουμε επισφαλείς καταστάσεις.
- Συζητούμε για την πίεση των συνομήλικων.
- Μαθαίνουμε στα παιδιά τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση.
- Πάντα παρακολουθούμε τι βλέπει και μοιράζεται το παιδί στο διαδίκτυο.

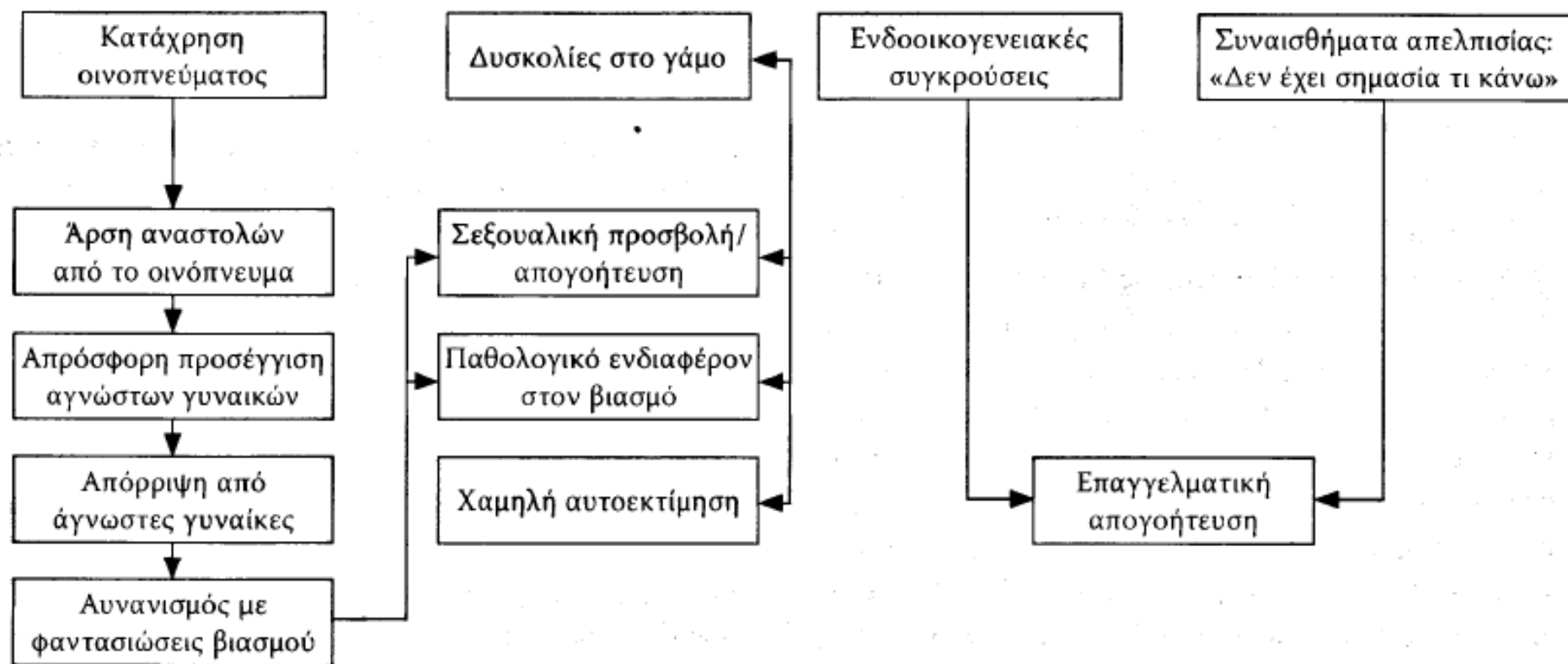
12–18 χρονών

- Βρίσκουμε χρόνο κάθε εβδομάδα να μιλήσουμε για
 - Τύπους σεξουαλικής βίας
 - Πρόληψη σεξουαλικά μεταδιδόμενων νόσων και κύηση
 - Επίδραση οινοπνεύματος και ουσιών στη σεξουαλική συμπεριφορά
 - Αμοιβαίο σεβασμό από και προς τους άλλους

Βιασμός

Όσον αφορά στους ανθρώπους οι οποίοι προβαίνουν σε βιασμούς, ο Bowden (1978) τους διακρίνει σε οκτώ διαφορετικές ομάδες:

1. «Φυσιολογικά» άτομα σε ακραίες καταστάσεις (π.χ. στρατοί κατοχής, συμμορίες νέων κτλ.).
2. Άνδρες με ιστορικό βίας, παρορμητικότητας και αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
3. Άτομα με ανεπάρκειες τα οποία προσπαθούν να αποκαταστήσουν τη χαμηλή αυτοεκτίμησή τους.
4. Άτομα με εκσεσημασμένες αναστολές, ντροπαλά, φοβικά, χωρίς σεξουαλικές εμπειρίες.
5. Άνδρες που έχουν αναπτύξει ευχάριστες, συντονικές προς το εγώ φαντασιώσεις σχετικές με την πρόκληση πόνου, βασανισμού, ακρωτηριασμού, βιασμού και θανάτωσης γυναικών.
6. Ευκαιριακοί βιαστές με κυρίως παιδεραστικές τάσεις.
7. Ψυχωτικοί βιαστές, οι οποίοι υπακούουν σε ψευδαισθήσεις ή παραληρητικές ιδέες.
8. Άτομα με νοητική υστέρηση.

Σχήμα 6.1 Διαγραμματική αναπαράσταση των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στη συμπεριφορά των σεξουαλικά αδικοπραγούντων, στις αντιλήψεις τους, στα αισθήματα και στα σεξουαλικά ενδιαφέροντα που οδηγούν στον βιασμό.

Πίνακας 6.5 Τι είναι γνωστό σχετικά με το αδίκημα του βιασμού.

- Οι άνθρωποι είναι υπεύθυνοι για τη σεξουαλική τους συμπεριφορά
- Η αντίδραση ενός άνδρα σε ένα σεξουαλικό ερέθισμα είναι ελεγχόμενη
- Τα σεξουαλικά εγκλήματα αφορούν στη χρήση και στην κατάχρηση της ισχύος
- Τα σεξουαλικά εγκλήματα δεν «συμβαίνουν απλώς»
- Τα θύματα υφίστανται πάντοτε κάποια μορφή βλάβης

Πίνακας 6.6 Τι είναι γνωστό σχετικά με το δράστη ενός βιασμού.

- Σε όλες τις περιπτώσεις θα κινητοποιήσει κάποια μορφή άρνησης
- Κατά τη διάπραξη του αδικήματος είχε ενεργό και συνειδητό ρόλο
- Βιώνει μια αλληλουχία συμπεριφορών
- Έχουν προηγηθεί φαντασιωσικές πρόβες που οδηγούν σε θετική ενίσχυση
- Έχει κάνει κάποια μορφή επιλογής του θύματος
- Προετοιμάζει το περιβάλλον για τη διάπραξη του βιασμού
- Υποβαθμίζει τις διαστάσεις του αδικήματος/ων

Ο Σ. είναι 20 ετών και είναι προφυλακισμένος με την κατηγορία των βιασμών. Το ιστορικό παραβατικής συμπεριφοράς αρχίζει από την ηλικία των 15 ετών, οπότε συνελήφθη για κατοχή κάνναβης. Τέθηκε υπό την επίβλεψη

κοινωνικού λειτουργού, η οποία τελείωσε σε ηλικία 19 ετών. Η παρούσα παραβατική συμπεριφορά, αφορά σε μια ενιαία ουσιαστικά αλληλεσχία, η οποία αρχίζει από το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου, όταν έφυγε από κάποια γυναίκα την τσάντα της και της θύπησε το στήθος. Στη συνέχεια, συνελήφθη για άλλη ληστεία τσάντας. Τα επόμενα περιστατικά είναι συσσωρευμένα σε διάστημα ενός περίπου μηνός, πριν από τη σύλληψή του. Όπως ο ίδιος περιγράφει τα γεγονότα, ήταν χωρίς χρήματα, έκανε κατάληψη κοκαίνης και ηρωίνης και για το λόγο αυτό κατέφυγε στη ληστεία γυναικών τσαντών που άνηκαν φαινομενικά στα πιο εύκολα θύματα. Συνήθως περίμενε στο αυτοκίνητό του, κοντά στην περιοχή της κατοικίας του, σε ερημικούς δρόμους να περάσει κάποιο αυτοκίνητο που το οδηγούσε γυναίκα, χωρίς συνοχή. Στη συνέχεια, αν αυτές στάθμευαν σε υπόγειο πάρκινγκ, τις ακολουθούσε με τα πόδια και τις προλάβαινε προτού αυτές απομακρυνθούν, και υπό την απειλή μαχαιριού τους αποσπασόσε χρήματα και κινητά τηλέφωνα. Κατά την πρώτη επίθεση, βίασε το θύμα, επειδή, όπως ο ίδιος αναφέρει, ήταν πολύ άγαρρη. Ακολούθησαν άλλες δύο επιθέσεις με ανάλογο σχεδιασμό, χωρίς όμως να βιάσει τα θύματά του, αν και αποπειράθηκε, αλλά οι γυναίκες άρχισαν να καλούν σε βοήθεια. Σε μία μόνο περίπτωση, όπου ήταν κρυμμένος σε υπόγειο, τον είδε κάποιος άνδρας, αλλά έφυγε χωρίς να του επιτεθεί. Ο Σ., κατά τη διάρκεια της περιγραφής του, αναφέρει ότι δεν θα είχε γίνει τίποτα, αν τα θύματά του είχαν φωνάξει ή αντιδράσει με κάποιον τρόπο, όπως το τελευταίο, το οποίο ήταν μητέρα κάποιου συμμαθητή του. Η αντίδραση αυτή, είχε ως αποτέλεσμα να πατακωθεί και να φύγει εγκαταλείποντας το αυτοκίνητό του, από το οποίο αναγνωρίστηκε (Από το αρχείο του συγγραφέα).

1. Το στοιχείο της πράξης, δηλαδή το σύνολο των αναγκών που ικανοποιούνται κατά τη διέπραξη του ίδιου του εγκλήματος και τέτοιες μπορούν να είναι ο θυμός, η εκδίκηση, το κέρδος, η επιβεβαίωση, ο σαδισμός κ.ά.
2. Το στοιχείο της συμπεριφοράς, δηλαδή το σύνολο των πράξεων που δεν είναι απαραίτητες για το ίδιο το έγκλημα, αλλά υποδηλώνουν τις συναισθηματικές ανάγκες του δράστη. Στο πιο κάτω παράδειγμα, είναι πολύ σαφείς οι διακρίσεις ανάμεσα στα δύο στοιχεία.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 20

Ο Ν. είναι 30 ετών, παντρεμένος με ένα παιδί. Υστερα από 6 χρόνια γάμου, ο Ν. άρχισε να έχει υποψίες ότι η γυναίκα του διατηρούσε ερωτικές σχέσεις με τον εργοδότη της. Οι σχέσεις τους παρουσίαζαν σταθερή επιδείνωση και τελικά η σύζυγος του ζήτησε να χωρίσουν. Παρέμεναν τελικώς σε διάσταση και δέκα περίπου ημέρες πριν την ανθρωποκτονία ο Ν. έφυγε από την κατοικία τους, νοικιάζοντας κάποιο διαμέρισμα σε κοντινό μέρος. Παρακολουθούσε τις κινήσεις της σύζυγού του και 2-3 ημέρες πριν από την επίθεσή του, είχε προμηθευθεί από κάποιον αλλοδαπό, στην Ουάσινγκτον, μία χειροβομβίδα. Όπως αναφέρει ο ίδιος, την ημέρα εκείνη έβινε από το πρωί ούτσι, κοκαΐνη και χασίς και έκανε την κασέτα με τις συνομιλίες της γυναίκας του και τον εραστή της... Είδε τη γυναίκα του με τα κάλια να πηγαίνει στο κλαμπ που χόρευε και μετά είδε τον εραστή της να πηγαίνει σπίτι. Γύρισε στο σπίτι του, πήρε τη χειροβομβίδα, το σπλίτε και δύο ζεύγη χειροπέδες, για να τους δέσει. Είχε φακό και ατμοβυσάλια, αλλά βρήκε ένα μαδύρι και χρησιμοποιώντας το, κατόρθωσε να μπει στο μπάνιο... Η γυναίκα του ήταν μόνη στο μπάνιο και το παιδί στο δωμάτιό του. Την χτύπησε πολλές φορές με το σπλίτε και, στη συνέχεια, αποσφάλισε τη χειροβομβίδα και την έβαλε κάτω από το σώμα της, όπως αυτή ήταν καμένη στο πάτωμα. Κατά την έκρηξη το

γος τους τραυματίστηκε, ο οποίος είχε ακούσει τη φασαρία). Κατόπιν περιγράφει ότι την έπληξε σε διάφορα σημεία με μαχαίρι πολλές (9) φορές. Στη συνέχεια, επέστρεψε στο σπίτι του, πλόηκε και κοιμήθηκε και ύστερα πήγε στο νοσοκομείο, όπου και συνιλήθη (Από το αρχείο του συγγραφέα).

Η διάκριση των δύο παραμέτρων, υπογραφής και μεθοδολογίας, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα, κυρίως επειδή και οι δύο μπορεί να κανονοιοούνται από τις ίδιες συμπεριφορές. Σε κάθε περίπτωση τη διαδικασία ενός βίαιου εγκλήματος τη διέπουν δύο αξιώματα:

1. Διαφορετικοί δράστες κάνουν ίδια πράγματα για διαφορετικούς λόγους
2. Οι εκμέρους ενέργειες ενός δράστη είναι πολυπαραγοντικές και μπορεί να είναι αποτέλεσμα πολλαπλών κινήτρων και πολλών εξωτερικών επιρροών.

Για παράδειγμα, ένας βιαστής μπορεί να καλύπτει το πρόσωπο του θύματός του, γιατί αυτό κανονοιοεί την ψυχολογική του ανάγκη για έλεγχο, χειραγώγηση και αποκροσωποποίηση του θύματος ή γιατί απλώς θέλει να απορύγει την αναγνώρισή του ή, τέλος, και για τους δύο παραπάνω λόγους. Στην πρώτη περίπτωση, η ενέργειά του εντάσσεται στο πλαίσιο της υπογραφής, ενώ στη δεύτερη στο πλαίσιο της μεθοδολογίας. Αντίστοιχα, ένας βιαστής χρησιμοποιεί προφυλακτικό, είτε γιατί είναι ψυχαναγκαστικός και μικροβιοφοβικός (υπογραφή), είτε γιατί δεν θέλει να υπάρχουν απολείμματα σπέρματος, άρα στοιχεία για εξέταση DNA (μεθοδολογία).

Η μεθοδολογία, με τη σειρά της, είναι λειτουργία. Είναι μια αλληλουχία πράξεων που έχει τρεις βασικούς σκοπούς:

1. Προφυλάσσει την ακεραιότητα του δράστη
2. Οδηγεί σε επιτυχή έκβαση του σκοπού του
3. Εξυπηρετεί τη διαφυγή του.

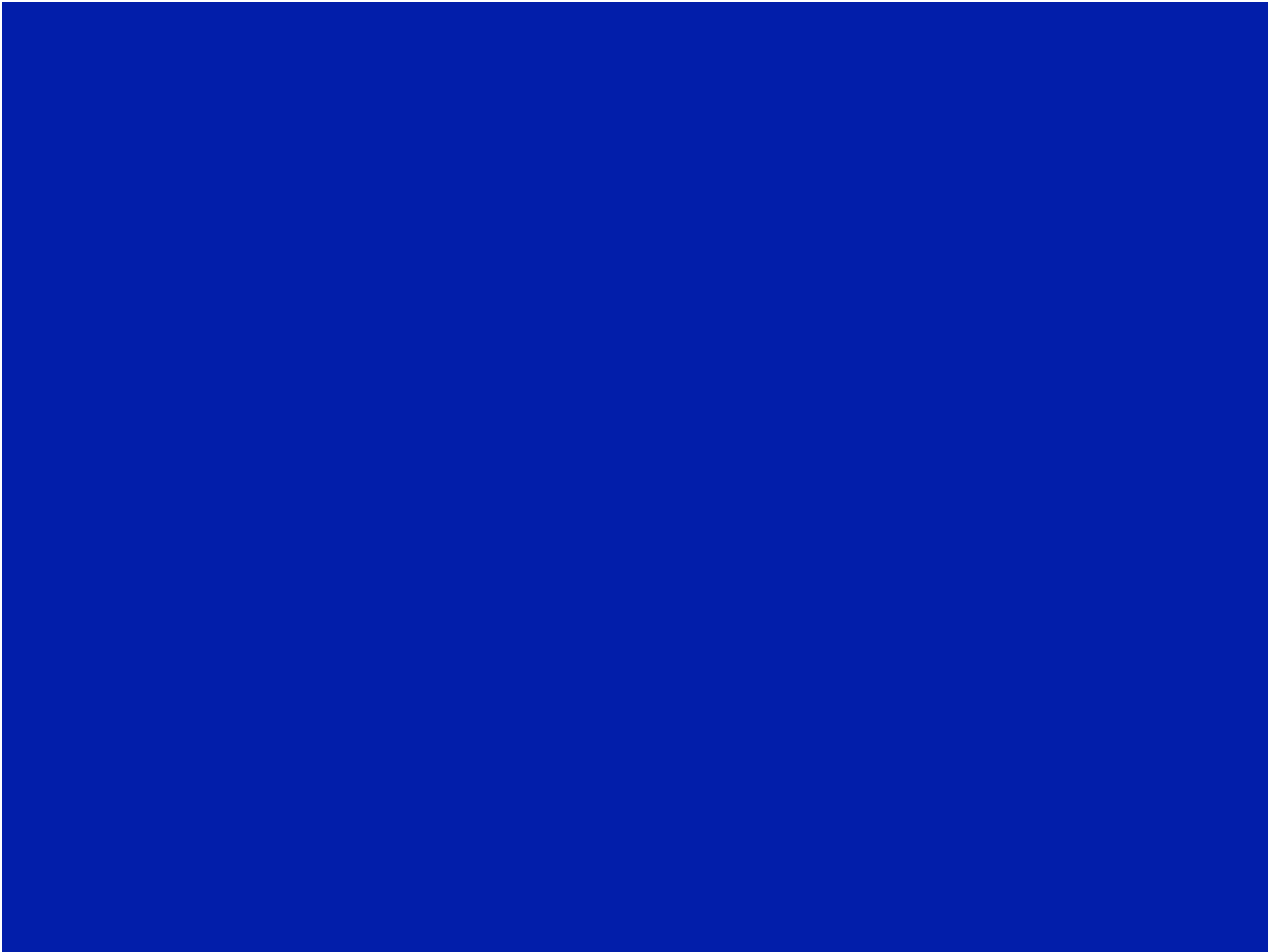
Σε γενικές γραμμές η μεθοδολογία, το *modus operandi* του δράστη, περιλαμβάνει πράξεις, όπως:

- Σχεδιασμό
- Επιλογή χώρου

- Προηγούμενη παρακολούθηση του χώρου ή/και του θύματος
- Τυχαιά επιλογή θύματος
- Χρήση όπλου
- Χρήση μέσων ακινητοποίησης (σχοινιά, χειροπέδες, κάλτσες, ζώνες κ.ο.κ.)
- Προφυλάξεις του δράστη (μάσκα, γάντια, κ.ο.κ.)
- Μεταφορικό μέσο.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 21

Ο Κ. είναι 21 ετών φοιτητής. Οι γονείς του έχουν χαρίσει και ο πατέρας του έχει δημιουργήσει δεσμό με μια πολύ νεότερή του κοπέλα. Ο Κ. ζει με τον πατέρα του μέχρι το θάνατο του δεύτερου. Οι σχέσεις με τη μητέρα του και τη γιαγιά του, που ζουν στην επαρχία, είναι πολύ κακές. Ο ίδιος περιγράφει: «Εκείνη την Παρασκευή του Ιουλίου, είχα πάει να δω τη μητέρα μου και τη γιαγιά μου. Η μητέρα μου με υποδέχτηκε με ειρωνικό τρόπο "...Καλώς τον κατακάρη μου...", ενώ η γιαγιά μου με έβρισε "...Γ., το σπίτι σου". Αυτό τον στενογράφησα πάρα πολύ και προσοδήθη να κόψει τον λαιμό του με ένα μαχαίρι. Παράλληλα, αναφέρει ότι έβλεπε και άκουγε δαιμόνια, που βρίσκονταν κάτω από το κρεβάτι του και τον απειλούσαν, και προσοδήθη να σκοτώσει τα δαιμόνια αυτά. Στη συνέχεια, περιγράφει ότι δεν θυμάται ιδιαίτερα πράγματα, παρά ότι λίγες ημέρες μετά, στη δουλειά του, κάποιος άγνωστος τον πήρε τηλέφωνο και του είπε ότι είχαν σκοτώσει τη μητέρα και τη γιαγιά του. Έπειτα από αυτό αποβλήθηκε σε κάποιον αστυνομικό, οικογενειακό φίλο, και πήγε στην αστυνομία, όπου δεν θυμάται αν κατέθεσε ή κάτι άλλο σχετικό. (Η υπόθεση αυτή αποτελεί μια τοπική περίπτωση υπόκρισης φτώχειας και αρνησίας και έχει όλα τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στο σχετικό κεφάλαιο). Ο Κ. στην πραγματικότητα σκότωσε με πολλές μαχαίριές τη μητέρα του και τη γιαγιά του. Οι πράξεις του εντάσσονται στην κατηγορία της συμπεριφοράς εκδίκησης-ανταπόδοσης (στο στοιχείο της πράξης στην

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΣ
ΑΔΙΚΟΠΡΑΓΟΥΝΤΩΝ**

Επιμέλεια: Καθηγητής Γιώργος Αρ. Αλεβιζόπουλος

-
- **Εκπαιδευτικοί στόχοι:**
- **Αναγνώριση των δυνατοτήτων και των περιορισμών των διαθέσιμων εργαλείων και μεθόδων εκτίμησης**
 - Της βίας
 - Της σεξουαλικής εγκληματικότητας
 - Της μικτής παραβατικότητας
 - Της ψυχοπαθητικότητας
 - Των παραγόντων κινδύνου υποτροπής
- **Ειδικοί πληθυσμοί σεξουαλικά αδικοπραγούντων**
 - Έφηβοι
 - Άτομα με νοητική υστέρηση
 - Ασθενείς με άνοια
 - Σεξουαλική παρενόχληση σε εργασιακό χώρο

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΣ
ΑΔΙΚΟΠΡΑΓΟΥΝΤΩΝ**

Επιμέλεια: Καθηγητής Γιώργος Αρ. Αλεβιζόπουλος

- **Αναγνώριση και διαχείριση των νομικών ερωτημάτων**
 - Μεθοδολογία αξιολόγησης ευρημάτων (πειστηρίων, παρακλινικών ευρημάτων –π.χ. r.p.g., ψυχολογικής αυτοψίας), συνεντεύξεων εμπλεκόμενων ατόμων, μαρτύρων
 - Υπόκρισης
 - Υπερασπιστικής γραμμής
 - Κινδύνου υποτροπής
- **Δομή και λειτουργία κλινικής τραύματος θυμάτων**
- **Θεραπεία δραστών**
 - Θεραπευτικές μέθοδοι/δομές
 - Εξατομικευμένο θεραπευτικό πλάνο

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΣ
ΑΔΙΚΟΠΡΑΓΟΥΝΤΩΝ**

Επιμέλεια: Καθηγητής Γιώργος Αρ. Αλεβιζόπουλος

- Παρακολούθηση και εκτίμηση αποτελεσματικότητας

- **Μελέτη και παρακολούθηση δεδικασμένων περιπτώσεων**
- **Παρακολούθηση της βασικής βιβλιογραφίας και των πρόσφατων δημοσιεύσεων (Journal club)**
 - Δημιουργία βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων
- **Πιστοποίηση επάρκειας**
 - Αξιολόγηση βινιέτας (πραγματικού ή εικονικού περιστατικού)
 - Σύνταξη έκθεσης
 - Παρουσίαση σε εξεταστική επιτροπή